

SLOVENCİ NA VELIKEM FESTIVALU GORNIŠKIH FILMOV

TELEVIZIJA—TRENTO—TELEVIZIJA

NEVA MUŽIČ

Deset let je doba, ko mora tudi najhujši pesimist popustiti. Zato pa potrebuje seveda dokaz. In dokaz je najti v oddajah Gore in ljudje, če pa gre za film, v oddaji, ki je bila na sporedu maja letos.

Gorništvo, alpinizem in podobni »oddaljeni« športi za navadne ljudi so si dolgo časa prizadevali, da bi dobili dostojno mesto tudi v medijih. Najprej so prišli do pisne besede, potem fotografije in nazadnje do filma. V začetku skromne amaterske kamere, potem redke 16 mm filmske kamere, danes pa gre že za vse pogostejše zapise na videu. To je naprava, ki bo rešila mnoge dvome o podvigih, še posebno, ker japonska industrija tako napreduje, da imajo alpinisti na voljo odlične super 8 mm video kamere, tehnika presnemavanja pa tudi omogoča kasnejšo za predvajanje primernejšo povečavo. Kot smo lahko slišali **g. Biamontija**, podpredsednika festivala v Trentu, je bilo letos od 176 prijavljenih filmov posnetih na filmski trak le 45, vsi drugi so bili na videu. Slovenska bera (**Žbontar, Svetel, Frelih, Potočnik, Likar**), če nas spomin ne vara največja do danes v konkurenci in pri nagradah, je bila prav tako poslana na festival v sekcijo videa.

Snemalec Janez Hrovat in plezalec Tadej Slabe pri snemanju nagrajenega TV filma 8 C + (XI-XI) v Mišji peč pri Ospu aprila 1992

Tako smo tudi mi prispevali k tistemu trendu v tem športu, ki ne »zaupa« več romantiki in ustnemu dokazovanju, ampak se vključuje v postmoderno, celo filozofsko podprto tezo, da je realno življenje danes pravzaprav prostor artificialnega. Povedano drugače: če za svoj realni vzpon nimaš vizualnega dokaza, tega realnega vzpona za ostali svet enostavno ni bilo. Na kratko: same realnosti brez medijske reprodukcije ni, saj prav ta reprodukcija postane danes zanjo edino jamstvo.

VZPON ODDAJE GORE IN LJUDJE

V tem kontekstu seveda dobiva oddaja Gore in ljudje povsem druge razsežnosti. Naše gore, podvigi na njih, ljudje, ki plezajo po njih, obstajajo, ker jih je pokazala televizija. Hkrati pa obstajajo lahko tudi za druge, saj je jasno, da so reprodukcijske možnosti prek kablov in satelitov brezštevilne. In zato tudi ni nobeno presenečenje, da festival v Trentu kljub svoji zavidljivi dolgi dobi in kljub opažanju vodstva, da se v resnici znotraj te zvrsti ni kaj dosti spremenilo (razen morda v tehničnih zmožnostih), še vedno je — in po vsem tem je tudi jasno, da še dolgo bo.

Presenečenje je nekje drugje — namreč v slovenski televizijski hiši. Če seveda lahko govorimo o presenečenju — ali pa gre za neverjetno vztrajnost nekaterih ljudi znotraj televizije, se

pravi ekipe, ki ni le spravila v redni obtok oddaje Gore in ljudje, ampak je verjetno po zaslugi redaktorice **Marjete Keršič Svetel** dosegla takšno raven, da ima podporo tudi pri odgovornih urednikih. Vsekakor lep napredek in mednarodno priznanje naj bosta le še večja spodbuda, posebno ker je opaziti, da se za tematiko zanimajo tudi nekateri zasebni producenti, ki pa očitno brez televizijskega sodelovanja svojega projekta ne bi mogli realizirati do kraja. Kdor pozna dolgo zgodovino dogajanj v zvezi s to problematiko, ve, da so se tako mnogim uresničile življenjske sanje.

Če se vrnemo k omenjeni oddaji, lahko povejmo, da je dostojno prikazala glavna dogajanja na festivalu gorniškega in alpinističnega filma v Trentu, odlično ilustrirala besedo z odlomki iz nagrajenih ali zanimivejših filmov, ki so po svoji tematiki sodili prav v vse tri kategorije, se pravi o gorah, o raziskavah in avanturi, športu in alpinizmu. Iz oddaje je bilo razbrati ne le glavne izhodiščne točke predvsem plezanja, ki še vedno ostajajo na ravni čustvene ekshaltacije, svobodnega gibanja in pridobivanja modrosti za »navadno« življenje, ampak se je pokazala tudi tista resnica, ki se je zavedajo vsi, ki so v gorah kdaj kaj doživeli, namreč, da gre enostavno za neenak boj, kjer se ve, da je narava vedno močnejša in da gre le njeni »naklonjenosti« pripisati srečne zaključke poskusov — vsaj v veliki večini. Od tod skromnost in nekakšna eksistencialna poštenost vseh nastopajočih, intervjuvanih in predvsem glavnega nagrajenca, scenarista, snemalca in režiserja, Avstralca **Michaela Dillona**.

VSESTRANSKI PREDSEDNIK ŽIRIJE

V to zvezo je potrebno postaviti tudi v oddajo izvrstno umeščen portret alpinista, pisca in slikarja **Danila Cedilnika-Dena**. Bil je predsednik žirije v Trentu, vendar je naključje hotelo, da se je redaktorica očitno odločila posneti dokumentarni film o njem dosti prej. Kot je bilo razbrati iz slikovnega gradiva, segajo začetki v jesen 92, njegovi pogledi na film pa so bili posneti kar sredi mesta ob Nadiži. Najpomembnejši za določitev kvalitete ni bil toliko športni podvig sam, ampak predvsem odnos v povezavi med človekom in naravo, med človekom torej in njegovo avanturo. Kot je lepo povedala gospa **Audrey Salkeld**: vsak ima svoj način pristopa na Everest, vsi bi radi nanj, a vsi nanj ne morejo. Ona že ve, saj je sodelovala pri dokumentarni raziskavi o skrivnosti, ki se imenuje **Mallory in Irvin**. Nемец **Stefan König** pa se je absolutno zavzel za bojkot tistih sicer odlično zmontiranih in z glasbo dobro podprtih reklam, ki ne cenijo toliko človeka, ampak reklamirajo predvsem pripomočke (čeprav neizbežne) za njegov podvig.

Kako na svoje podvige in gore sploh gleda **Danilo Cedilnik**, pa lahko strnemo v naslednjo misel: predvsem gleda kot človek, ki je v gorah najraje sam, ki jih vsakič drugače vidi in doživi, kot človek, ki uživa v lepem pogledu na domačo pokrajino in ki bi najlepše trenutke rad delil še s kom, ki ga ima rad, in ki je velik del svojih doživetij že ponudil v obče branje pod naslovom **Congma** je hodil spredaj in **Sledovi** ptic. Tokrat se je predstavil še kot slikar in kako kot tak gore vidi. Hude preizkušnje z **Makaluja** delujejo podzavestno na tisto njegovo občutje, ki ga lahko pri njegovih slikah označimo za »grozljivo« in ki nekako ne gre v kontekst njegove velike ljubezni do gora.

Sedaj vemo, zakaj. Začelo se je vse iz praktičnega razloga, ko je bil član odprave na **Hindukuš**. In tudi danes mu pomeni slikanje neke vrste plezanje. Poleg tega obožuje tudi polje, meglice na njem, predvsem samotna strašila in posamezna drevesa. Lipo, na primer, ali pa viharnike v gorah. V ateljeju, v kleti njegove hiše (kjer edino lahko uredi svoje impresije brez motnje okolice), smo lahko videli vse te motive, pa tudi dve hčerki, ki mu lahko pomenita stimulacijo, včasih pa tudi motnjo, kar je le dokaz, da tudi slikanje zahteva celega človeka. Sicer pa slikanje ljubi, ljubi svoj poklic učitelja likovnega pouka, z ljubeznijo poklanja svoje znanje otrokom v šoli, a klic narave je vendarle močnejši.

Tako je sam najboljši primer spopada človeka z naravo, in to vsaj na dveh ravneh: fizični in umetniški, zato ni čudno in nič presenetljivega, da so ga poklicali v trentske žirije, potem ko je v njej že sedelo nekaj naših uglednih filmskih delavcev in tu in tam kakšen vrhunski alpinist.

Skratka, Trento in oddaja Gore in ljudje sta se letos odlično ujela ne samo v odnosu do alpinistično-gorniške mitologije in realnosti, ampak tudi v osebi, ki je v tem trenutku lahko oba elementa združevala, v predsedniku festivalske žirije in portretirancu oddaje o tem istem festivalu. Čestitamo!

Spremenjen dan pomurskih planincev

Prvotno naj bi bil dan pomurskih planincev letošnjega 12. septembra, vendar so organizatorji sporočili, da so ga prestavili na 5. september 1993. V Kalendarju planinskih akcij je bilo sporočeno, da bo ta manifestacija planinstva v Pomurju 12. septembra, vendar bo ta dan tudi Dan slovenskih planincev. Ker bi številni planinci želeli biti tako na eni kot na drugi planinski manifestaciji, so se pomurski planinci odločili za to spremembo datuma.